

A GKI Gazdaságkutató Zrt. előrejelzése 2012-re

Magyarország gazdaságilag leszakadóban, gazdaságpolitikailag és politikailag pedig elszigetelődőben van az EU-tól. Az eddigi adatok szerint idén a GDP alakulása Görögország és Portugália után nálunk a legkedvezőtlenebb, s az állampapírok eladásának kamatköltsége is csak ebben a két országban (és esetenként Írországban) magasabb a magyarnál. Az infláció, az alapkamat és az árfolyam-ingadozás nálunk a legnagyobb a régióban. A foglalkoztatás romlását csak statisztikailag fedi el a közmunka növekedése. A lakosság jövedelme és fogyasztása csökken, a beruházások zuhannak. **A magyar jog- és intézményrendszernek az európai piacgazdasági normáktól egyre inkább eltérő jellege és gyakorlata tőkekiáramláshoz vezet,** s széleskörű kritika tárgya az EU-ban. Az egyetlen siker az államháztartási hiány idén és jövőre várható csökkenése, a túlzottdeficit-eljárás alóli jövő évi kikerülés ígérete. Ennek pozitív kisugárzását azonban semlegesítik a negatív folyamatok, s főként az azokat előidéző, hibás gazdaságpolitikai és intézmény-átalakítási lépésekhez való ragaszkodás. Ez tükröződik az IMF-tárgyalásokkal kapcsolatos politikában is, ami igazából a **nemzetközi intézmények távoltageására** törekszik. A magyar gazdaság **súlyos recesszióba** került!

A 2012. eleji, pénzügyi finanszírozási krízissel fenyegető helyzethez képest enyhülés történt, de a tartós és érdemi javulás feltételeit a kormány még nem hozta létre. Június első felében a forint/euró árfolyam a 295-305 sávban, a CDS-felár 600 körül ingadozott, majd a görög választások után 290, illetve 550 alá esett. A görög összeomlás és az IMF tárgyalások el sem kezdődése kiárazódott a pénzügyi piacról. A Monetáris Tanács idén még nem változtatott az alapkamaton, az a 2011. decemberi emelés óta 7%. (Összehasonlításképpen: 2010 májusában, a Bajnai-kormány távozásakor az árfolyam 275 körüli, a CDS-felár 250 alatti, az alapkamat pedig 5,25% volt.)

A bizonytalan globális pénzügyi helyzet, az európai adósságválság ellentmondásos kezelése és a hitelkihelyezések fékeződése nyomán a világgazdasági konjunktúra 2012-ben kissé lassul. Az EU összevont GDP-je a 2011. évi 1,5%-kal szemben 2012-ben stagnál, **Németországé** 3%-ról 0,7%-ra mérséklődik. Ennek fő oka a külső kereslet lanyhulása. Az egyes EU-tagállamok közötti növekedési ütemkülönbségek nőnek (Görögország és Lengyelország a várható két szélsőség). **Görögországban** a katasztrofális következmények miatt elkerülnek a piaci államcsődöt, a GMU-ból ezzel együtt járó kilépést és a szociális-politikai viszonyok szélsőséges kiéleződését. De még az **EU által levezényelt „államcsőd”** is hosszú ideig bizonytalanságot fog okozni a piacokon. A **spanyol** államháztartás kritikussá vált finanszírozhatósága felgyorsította az EU-ban egy **föderatív bankunió** létrehozását. Ennek fő célja az, hogy hosszabb távon szétörjék az államadósságok és a bankadósságok közvetlen és kölcsönös összekapcsolódását, s ezzel már rövidtávon is erősítsék a pénzügyi piacok bizalmát. Lényeges eleme a nem kellően hitelképes nagybankok feltökésítése, uniós szintű szabályozás, bankfelügyelet és betétbiztosítási rendszer létrehozása, beleértve ennek forrásfedezetét. A **francia** politikai fordulat hatására - az államháztartási konszolidáció kiegészítéseként - külön napirendre kerül az EU-ban egy **növekedésösztönző csomag** kidolgozása. A válságkezelés kapcsán hozott és a tagállamok által elfogadott intézkedések **szűkítik a tagállami gazdaságpolitika mozgásterét, erősítik az európai uniós intézmények szerepét, az integrációt.** Egyes jó helyzetben lévő országokban a fiskális kiigazítások elnyújtása, máshol szerkezetének módosítása, az EU szintjén az egyes tagországokra kialakított eltérő gazdaság- és növekedési politika, valamint a bankunió viszonylag gyors felépítése együttesen **elkezdheti stabilizálni az EU-t.**

A monetáris politika laza marad. Az USA-ban további mennyiségi könnyítés jöhet. Az Európai Központi Bank jelenlegi 1%-os irányadó kamatlábjának némi csökkentésére kerülhet sor 2012 harmadik

negyedévében (0,75%-ra). Az **euró dollárral** szembeni árfolyama a 2011. évi 1,39-ről 2012-ben várhatóan 1,25 dollárra gyengül, jelentős ingadozás mellett. A világgazdaság lassulása nyomán a **Brent** típusú kőolaj hordónkénti éves átlagára a 2011. évi 111-ről 2012-ben várhatóan 105 dollárra csökken.

Magyarországon az üzleti szektor és a fogyasztók várakozásait egyaránt a mély pesszimizmus jellemzi, s a romlás az EU-ban tapasztalhatótnál sokkal markánsabb. A magyar gazdaság helyzetének megítélése nagyon kedvezőtlen.

A 2010 óta hatalmon levő kormánynak mindmáig **nincs világos gazdaságpolitikája**. Csak egy, piacgazdasági normákkal ellentétes, sőt gyakran alkotmányosértő vagy európai jogszabályokba ütköző, konfrontatív irányvonala, amely elkerülhetlenné tette az egycentrumú hatalomgyakorlást akadályozó jogi korlátok (pl. maga a régi alkotmány) eltörlését és a független intézmények érdemi döntéshozatalból való kiszorítását. **A fő kormányzati cél a minél szélesebb körre kiterjedő politikai hatalom és a kedvezményezett társadalmi és üzleti csoportok pozíciójának megtartása.** A jogállami ellensúlyok lebontása után ennek egyik maradék érdemi korlátja az ország (az állam- és magánadósságok) **finanszírozhatósága**. Idén valószínűleg nem fog megállapodni az IMF-fel sem, pontosabban mindig csak akkora engedményt fog tenni a tárgyalások megkezdése illetve folytatása érdekében, amennyi a piaci szereplők minimális bizalma érdekében elengedhetetlen. Ez a lehetségesnél jóval (kb. 200 bázisponttal!) magasabb magyar kockázati felár miatt nagyon költséges taktika, mely kieleveződő nemzetközi pénzügyi helyzetben ráadásul kifejezetten veszélyessé is válhat. Így még az IMF-megállapodás esetleges létrejötte is csak korlátozott előnyökkel - a finanszírozhatóság fennmaradásával, de az akkori, feltehetőleg elviselhetetlenül magas kamatszínvonal szerény csökkenésével - járna. Mivel egy megállapodás tartalma feltehetőleg csak fontos korrekciókat – nem pedig általános, a gazdasági-jogi intézményrendszer egészét, a gazdaságpolitikát érintő fordulatot – eredményezne, **a változások nem érnék el azt a kritikus tömeget, amelynek révén érdemben javulhatna az ország tőkevonzó és ezzel növekedési képessége.** Végülis:

- a költségvetési hiány 3% alá szorítása kivételével egyetlen gazdaságpolitikai cél sem teljesül, csak a hatalmi érdekek érvényesülnek;
- a bonyolultabbá, integráltabbá, többsebességűvé és többszintűvé váló EU-ban a magyar kormány a létező legalacsonyabb integrációs szinten tartja az országot, s ezzel védi antidemokratikus forradalmát, de egyben súlyos gazdasági veszteségeket okoz az országnak;
- a kormányt nem érdekli, hogy mindezek miatt valamennyi gazdasági szereplő (állam, vállalat, lakosság) az elkerülhetlennél lényegesen magasabb kamaton és/vagy árfolyamon finanszírozza adósságát, ennek sokszáz milliárd forintnyi többletterhét az üzleti szférával és a lakossággal fizeteti meg;
- ezek és a súlyosan megnövelt adóterhek miatt a magyar gazdaság recesszióba került, lemarad a régióhoz, sőt az EU átlagához képest is, versenyképessége romlik, a tőke elszivárog, s középtávon is eltűnőben vannak a növekedési-kilábalási esélyek.

A magán-nyugdíjpénztárak államosításával „eltakart”, lazító 2011-es évhez képest a 2012. évi költségvetés **pénzügy-politikai fordulatot jelentett, erős restriktív valósul meg**, a GDP-arányos strukturális hiány kb. 2 százalékponttal csökken. A restriktív fő eszköze az **adóemelés** (az adóközponosítás több mint 1 százalékponttal nő), de a kiadások általános visszafogásának is fontos szerepe van. A tervezettnél jóval kedvezőtlenebb reálgazdasági teljesítmény, a kisebb bérkiáramlás, de nagyobb infláció eredőjeként, továbbá egyes jogszabály-változtatási hatások téves előrejelzése miatt a bevételi oldalon összességében mintegy 200 milliárd forint elmaradás várható. A kb. 100 milliárd forinttal növekvő kamatkidadásokra egy külön tartalékalap valószínűleg fedezetet nyújt. Az elsődleges kiadásoknál - a „rendes” tartalék felhasználását is figyelembe véve - 50-100 milliárd forint túllépés valószínű. Ehhez jönnek a bankrendszeret érintő, az ideai végtörlesztéssel és az új árfolyamgáttal kapcsolatos – kiadásként vagy adókiesésként elszámolt – hatások, amelyek 100 milliárd forintot érhetnek el. **A költségvetési törvényhez képest tehát mintegy 350-400 milliárd forint elcsúszás prognosztizálható.** Ebből 200 milliárd forintot fedezhet az Országvédelmi Alap, illetve néhány

költségvetési tétel tervezettnél kedvezőbb alakulása. Ugyanakkor az önkormányzati szektor a tavalyi adatok és az ideai sajátosságok (a szektor jövőjével kapcsolatos bizonytalanság és a hitelszűke) miatt akár közel egyensúlyban is lehet a betervezett 150 milliárd forintos hiánnyal szemben, továbbá egy 60 milliárd forint körüli magánnyugdíj-vagyon transzfer az év eleji visszalépésekből idén is adódik. Így többszöri évközi megszorítás nyomán és számos átmenetinek nevezett eszközzel **végülis valószínű az eredeti 2,5% körüli GDP arányos ESA hiánycél megvalósulása**. Az EU idén még fenntartja a túlzott deficit eljárást, de a Kohéziós Alapok részbeni visszatartására vonatkozó **szankciót visszavonták**. Az ideai hiányszint talán elegendő a maastrichti államadósság-ráta minimális idei csökkenéséhez. Ugyanakkor a forint 2011 végi, igen gyenge árfolyamhoz viszonyított esetleges felértékelődése 2012 végére, továbbá az államosított nyugdíjvagyon megmaradt, a GDP 3%-a körüli elemeinek részbeni értékesítése (és adósságcsökkentő célú felhasználása) révén **az adósságmutató a tavalyi 80,6%-ról 78% körüli szintre csökkenhet**. Az államadósság finanszírozása idén valószínűleg konszolidáltan, de **igen drágán** (forint-állampapírban lejáratától függően 7-9% közötti kamattal) történik, ami a későbbiekben új költségvetési szigorítást okoz!

A tartósan gyenge forint ellenére a kivitel nem élénkül, hanem kifejezetten lassul; az áruforgalmi többlet alig, a korábbi éveknél sokkal kisebb mértékben nő. Mindez **nem igazolja azt a feltételezést, hogy önmagában a forint leértékelésével a gazdasági növekedés élénkíthető**. A külső egyensúly azonban 2012-ben is - a belföldi kereslet csökkenése és a Mercedes beinduló exportja következtében, a külső konjunktúra romlása és az emelkedő jövedelem-kivonás ellenére – kedvezően alakul. Az áruforgalmi aktívum a 2011. évi 7 milliárd euró után 7,5 milliárd körül lesz, a folyó fizetési mérleg aktívuma azonban a kamatterhek növekedése és a kedvezőtlen befektetési klímával összefüggő profit-és tőkekivonás miatt 1,4 milliárd euróról kb. 1 milliárd euróra csökken. A felhasznált EU-támogatások a gyenge magyar abszorpciók képesség miatt csak kissé, 2,2 milliárdról 2,5 milliárd euróra növekednek, így a **külső finanszírozási képesség** a tavalyihoz hasonló, **3,5 milliárd euró, a GDP 3,7%-a** lesz. A kiáramló működőtőke 2012-ben nagyobb lehet a beáramlónál. Ez részben az új befektetések elmaradása, a tulajdonosi és hasonló jellegű hitelek állományának) csökkenése, az eredménytartalékok osztalék-kifizetésre történő felhasználása, valamint a magyar befektetők külföld felé fordulása alapján feltételezhető. Ez a gazdasági-politikai hibák következménye.

A versenyszférában a bruttó keresetek idén várhatóan 6,5%-kal, a nettó keresetek 3,7%-kal növekednek, ami a reálkeresetek mintegy 2%-os csökkenését jelenti. A cégek egy része részmunkaidős, illetve szürke foglalkoztatással igyekszik a minimálbér-emelést kikerülni. A közszférában a bruttó keresetek 2,5% körüli növekedése valószínű, ami 5,4%-os reálérték csökkenést indukál. A visszaesés - az itt elszámolt közfoglalkoztatás átlagkereset-csökkentő hatását figyelmen kívül hagyva is - 5% körüli. **A reáljövedelmek összességében 3% körüli mértékben csökkennek**. A tapasztalatok szerint a reáljövedelmek visszaesésének időszakában a **lakosság fogyasztása** kevésbé mérséklődik, így annak csökkenése idén 2,5% körüli lehet. A lakosság **megtakarítási kényszere** (a gyenge forint és a magas hazai kamatszint, továbbá a perspektívátlan gazdasági helyzet miatt) **erős**.

A beruházások idén mintegy 4%-kal tovább mérséklődnek. A vállalkozások kilátásai és a befektetői klíma kedvezőtlen, a belföldi kereslet esik. A hitelkamatok és -költségek magasak, a hitelekhez nehéz hozzáférni, de a vállalkozások túlnyomó része nem is akar hitelt. Az autóipari beruházások kifutása után szinte nincs hír helyükbe lépő jelentős fejlesztésről. Az EU-forrásokból származó kifizetések továbbra is lassúak, bár 2011 átlagához képest kissé gyorsultak. Az önkormányzati fejlesztések eladósodottságuk és bizonytalan jövőjük miatt szerények. **A beruházási ráta tovább esik, alig haladja meg a 16%-ot**.

Az **iparban** éves átlagban 2,5%-os, a II. félévben 6% körüli termelés-bővülés várható. Az **építőiparban** a hatéves zuhanás után újabb 5%-os visszaesés várható. A **mezőgazdaságban** az átlagon felüli 2011. évi termés után némi csökkenés valószínű. A **szolgáltató** ágazatok közül várhatóan csak az infokommunikációs szektor teljesítménye bővül kissé - a telefonadó azonban ezt is bizonytalanná teszi -, a többi csökken. A **szállítási** és a **turisztikai ágazatban** a nemzetközi forgalom szerény emelkedése

nem tudja ellensúlyozni a belföldi kereslet csökkenését. A **kiskereskedelmi** forgalom 2,5%-os csökkenése a lakosság jövedelmek szűkülésének következménye. A vásárolt termékek és szolgáltatások rovására felértékelődik a háztartások önellátása és a szürke gazdaság. A **pénzügyi szektor** túladoztatása az egész gazdaság fejlődési képességét visszafogja. **A GDP 2012-ben 1,5%-kal csökken, növekedésre még az utolsó negyedévben sincs esély.**

A **foglalkoztattak** száma 2012-ben közel stagnál, **kissé mérséklődik**. Ezt is csak a közmunka jelentős kiterjesztésével lehet elérni, enélkül 2% körüli lenne a csökkenés. A **munkanélküliségi ráta** legjobb esetben stagnál, a tavalyi átlaghoz hasonlóan **11% körüli** lesz. Az adóemelések több mint 2 százalékponttal növelték a drágulás ütemét. Kormányzati döntésen alapul a bérköltségek erőltetett emelkedése, ez költségoldali inflációs nyomást fejt ki. A gyenge forintnak is van inflációs hatása. **Éves átlagban 5,7%-os, az év végén 5,5% körüli áremelkedés várható. A következő években 4-5% közötti éves áremelkedés várható Magyarországon, tartósan magasabb, mint a régióban.** A GKI 2012-ben, éves átlagban, jelentős ingadozások mellett 295 forint körüli euró árfolyamra és az év végén is **7%-os, esetleg 6,75%-os alapkamatra** számít. A finanszírozási problémák viharos kiéleződése esetén az alapkamat jelentős, átmeneti emelését sem lehet kizárni. **A magyar gazdaság 2012-ben nemcsak recessziós, de perspektívátlan pályán halad.** Nem látszik olyan tényező, amely a pénzügyi válság elkerülésénél, a tartós stagnálásnál dinamikusabb pályára terelné az országot. **A magyar gazdaság nemzetközi leértékelődése súlyos szociális és társadalmi következményekkel fenyeget.**

A GKI prognózisai 2012-re

	2008	2009	2010	2011	2012			
	(tény)				szeptember	december	március	június
GDP termelés	100,9	93,2	101,3	101,6	99	98,5	98,5	98,5
– Mezőgazdaság (1)	151,6	85,1	83,7	127,2	95	90	90	95
– Ipar (2)	96,3	85,1	113,4	105,7	104,5	105,5	104,5	102
– Építőipar (3)	91,2	96,3	91,1	92,2	97	95	95	95
– Kereskedelem (4)	100,2	83,2	98,4	99,6	98	98	97,5	97,5
– Szállítás és raktározás (5)	93,7	90,3	100,5	100,7	101	100,5	100	99
– Információ, kommunikáció (6)	103,0	113,1	104,8	102,2	102	101,5	100,5	101
– Pénzügyi szolgáltatás (7)	97,7	100,5	95,7	93,3	87	87	93	93
– Ingatlanügyletek (8)	99,9	102,5	100,2	98,4	91,5	91,5	97	97
– Szakmai,tud. műsz,admin. tev.(9)	102,4	96,1	96,9	98,1	90,5	90,5	97	99
– Közigazgatás, oktatás, egészségügy (10)	100,3	100,2	97,2	99,9	99	99	98	99
– Művészet, szórakoztatás (11)	100,6	93,4	103,4	103,0	100	100	99	99
Magnővekedés (2)+(3)+(4)+(5)+(6)+(7)+(8)+(9)	98,0	91,8	103,4	100,9	98,4	98,9	100	99,5
GDP belföldi felhasználás	100,7	89,5	99,5	99,4	97,5	95,7	95,9	96
– Egyéni fogyasztás	99,8	94,3	97,3	100,2	97	97,5	97,5	97,5
– Állóeszköz-felhalmozás (beruházás)	102,9	89,0	90,3	94,5	100	96	96	96
Külkereskedelmi áruforgalom								
– Export	104,2	87,3	116,8	110,2	108	108	107	104
– Import	104,3	82,9	115,0	106,9	107	106	105	102
Fogyasztói árindex (előző év = 100)	106,1	104,2	104,9	103,9	104,8	105	105,3	105,7
Folyó fizetési és tökemérleg együttes egyenlege								
– milliárd euró	-6,8	1,0	2,9	3,6	4,0	5,5	4	3,5
– a GDP százalékában	-6,4	1,1	3,0	3,7	4,1	5,5	4	3,7
Munkanélküliségi ráta (éves átlag)	7,8	10	11,2	11	10,8	11	11	11
Államháztartási egyenleg a GDP százalékában (ESA)	-3,8	-4,4	-4,2	+4,2	-2,9	-2,9	-2,9	-2,5

Forrás: KSH, **GKI**